

POVESTIRI
FANTASTICE

Ana Blandiana (nume literar al Otiliei-Valeria Coman, căsătorită Rusan) s-a născut la Timișoara, la 25 martie 1942. Studii de filologie romanică, licențiată a Facultății de Filologie a Universității din Cluj. Burse de studii la Iowa University (SUA), Heidelberg Universität, DAAD Berlin.

Cărți de poezie: *Persoana întâi plural*, 1964; *Călcâiul vulnerabil*, 1966; *A treia taină*, 1969; *50 de poeme*, 1970; *Octombrie, noiembrie, decembrie*, 1972; *Poeme*, 1974; *Somnul din somn*, 1977; *Întâmplări din grădina mea*, 1980; *Ochiul de greier*, 1981; *Ora de nisip*, 1984; *Stea de pradă*, 1986; *Alte întâmplări din grădina mea*, 1987; *Întâmplări de pe strada mea*, 1988; *Poezii*, 1988; *Arhitectura valurilor*, 1990; *100 de poeme*, 1991; *În dimineața de după moarte*, 1996; *La cules îngeri*, 1997, 2003, 2004; *Cartea albă a lui Arpagic*, 1998; *Balanța cu un singur talger*, 1998; *Soarele de apoi*, 2000; *Refluxul sensurilor*, 2004; *Poeme*, 2005, *Întoarcerea lui Arpagic*, 2008; *Patria mea A4*, 2010; *Pleoape de apă*, 2010; *Orologiul fără ore*, 2016.

Cărți de esuri: *Calitatea de martor*, 1970, 2003; *Eu scriu, tu scrii, ellea scrie*, 1975; *Cea mai frumoasă dintre lumile posibile*, 1978; *Coridoare de oglinzi*, 1983; *Autoportret cu palimpsest*, 1985; *Orașe de silabe*, 1987; *Geniul de a fi*, 1998; *Ghicitul în mulțimi*, 2000; *Cine sunt eu?*, 2001; *A fi sau a privi*, 2005; *O silabisire a lumii*, 2006; *Spaima de literatură*, 2004, 2010; *Fals tratat de manipulare*, 2013.

Cărți de proză: *Cele patru anotimpuri*, 1977, 2001, 2011 – nuvele; *Proiecte de trecut*, 1982, 2011 – nuvele; *Sertarul cu aplauze*, 1992, 1998, 2002, 2004 – roman; *Imitație de coșmar*, 1995 – nuvele; *Orașul topit și alte povestiri fantastice*, 2004 – nuvele.

Cărțile sale de poezie și de proză au apărut în traducere, începând din 1982, la prestigioase edituri din Polonia, Germania, Italia, Marea Britanie, Spania, Estonia, Suedia, Norvegia, Ungaria, Franța, Olanda, Bulgaria, Letonia, Albania, Serbia, Slovenia, Macedonia, China, Coreea de Sud.

Premii literare: Premiul pentru poezie al Uniunii Scriitorilor din România, 1969; Premiul pentru poezie al Academiei Române, 1970; Premiul pentru proză al Asociației Scriitorilor din București, 1982; Premiul Internațional „Gottfried von Herder“, Viena, 1982; Premiul Național de Poezie, 1997; Premiul „Opera Omnia“, 2001; Premiul Internațional „Vilenica“, 2002; Premiul Internațional „Camaiore“, 2005; Premiul Special „Acerbi“, 2005; Premiul „Pactul European al libertății“, 2016.

Interdicții de publicare: 1959–1964, 1985, 1988–1989.

În 1990, Ana Blandiana reînființează PEN Clubul Român, al cărui președinte devine. Este unul dintre inițiatorii Alianței Civice, pe care o conduce între 1991 și 2001. Fondator și președinte al Academiei Civice, care realizează, sub egida Consiliului Europei, Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței, de la Sighet. Membră a Academiei Europene de Poezie, a Academiei de Poezie „Stéphane Mallarmé“ și a Academiei Mondiale de Poezie (UNESCO).

ANA BLANDIANA

POVESTIRI
FANTASTICE

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

POEZIE ȘI PROZĂ
În loc de prefață

Am început să scriu proză după ce împlinisem 30 de ani și după ce publicasem cinci sau șase volume de poeme, într-un moment în care am simțit că trebuie să pun între realitate și poezie mai mult decât meditațiile pe care le publicam săptămânal în revistele literare. Mai precis, am simțit că, dacă nu voi încerca să descriu tot ce văd, tot ce trăiesc, tot ce înțeleg (ceea ce nu puteam face decât în proză), realitatea care mă înconjoară îmi va intra fără să mă întrebe în poeme, cu amănuntele ei sordide, întâmplările ei promiscue, personajele ei duplicitare și sensurile ei maculatoare. Și nu-mi era greu să-mi închipui poemele cufundându-se ca niște corăbii de hârtie în care s-ar încărca minereu de fier.

Era o obligație pe care o aveam în egală măsură față de poezie și față de realitate, pentru că, în mod evident, realitatea trebuia exorcizată prin scris și, dacă nu mă hotăram să folosesc mijloacele de îngânare ale prozei, nu-mi rămânea decât să asist la sacrificiul poeziei, obligată să alunge demonii, transformându-se în înger exterminator. De altfel, am avut întotdeauna convingerea că, în pofida imaterialității ei, poezia poate deveni oricând o redutabilă armă, dar niciodată o bună unealtă de făcut curățenie. Iar eu aveam nevoie să mă curăț de toate reziduurile pe care istoria și viața nu încetau să le depună în mine, aveam nevoie să le deșert în fiecare seară în pagină, pentru ca a doua zi să poată fi depuse altele, fără pericolul de a mă îneca în mâlurile lor contagioase. Era un

fel de a repeta – ca în taina botezului – „Mă lepăd de Satana“, sugerând realității să se lepede la rândul ei. Și, chiar dacă sugestia nu a fost aproape niciodată urmată, urmele ei rămase pe hârtie sunt nu numai semnul încercării de exorcizare, ci și dovada refuzului ei de a se lăsa exorcizată. Răul descris își pierde puterea de manipulare, iar umbrele fantastice pe care silueta lui le proiectează sub lumina cuvântului îl demască și îi dau înțeles.

Pentru că „fantasticul nu e opus realului, este doar o înfățișare mai plină de semnificații a acestuia. La urma urmei, a-ți imagina înseamnă a-ți aminti“. Aceasta a fost concluzia de la care pornind am început să scriu proză, o proză pentru care important este să nareze nu întâmplări, ci obsesii; o proză a cărei autenticitate nu constă din priceperea de a copia realitatea, ci din încăpățânarea de a-i da un sens.

Atunci când am trecut de la nuvela fantastică la roman, acest sens, înainte chiar de a se naște în carte, s-a născut din hotărârea de a transcrie o realitate greu de îndurat: nu aveam dreptul să public, în fața casei noastre stătea o mașină, telefonul nu funcționa cu excepția momentelor în care voci necunoscute proferau insulte sau amenințări, poșta nu mai venea, erau lansate despre mine zvonuri absurde menite să mă izoleze, eram tracasată subtil și cu ingeniozitate. În aceste condiții, existența romanului în curs de a fi scris transforma ceea ce mi se întâmpla în materia primă a ceea ce urma să scriu și, în felul acesta, îi dădea un sens. Mai mult, cu cât ceea ce mi se întâmpla era mai dificil de trăit, cu atât era mai interesant de scris și chiar mai suportabil. Sunt convinsă că am rezistat psihic acelei perioade pentru că, în felul acesta, aberația istoriei se transforma într-o figură de stil, iar scrisul însuși – chiar fără să-mi dau seama – într-o terapie. Versiunea germană a romanului a fost lansată cu sloganul publicitar „O carte care mi-a salvat viața“.

Scrierea prozei mi-a dat sentimentul nu numai că pun astfel poezia la adăpost de realitate, ci și că mă apăr, închizând-o în carte, pe mine însămi de ea. Există însă și un alt motiv, de cu totul altă natură, care m-a determinat să scriu și proză.

Versuri n-am scris niciodată când am vrut eu. Niciodată n-am luat un creion și o hârtie hotărându-mă să scriu un poem. Au fost în viața mea perioade în care am scris ca în transă, fără să știu cu un minut înainte ce voi scrie, perioade de plenitudine aproape miraculoasă, de fericire aproape violentă, care se sfârșeau întotdeauna brusc cu sentimentul că nu se vor repeta niciodată, că asta a fost tot ce mi s-a dat, că – iată – în fața mea pe hârtie se află tot ce conțineam fără să știu, întreaga mea substanță pe care nu voi mai fi în stare s-o regerez. Și mă obișnuiam să trăiesc cu această lipsă de speranță colorată în culori contradictorii de amintirea exploziei, devenită din ce în ce mai neverosimilă, de existența căreia doar paginile rămase mă împiedicau să mă îndoiesc. Dar eram într-adevăr eu autorul acelor pagini, din moment ce nu-mi explicam cum s-au născut și nu eram în stare să imaginez altele?

Și apoi, deodată, fără să mă întrebe, o nouă viitură de cuvinte și viziuni inunda totul cu o fericire pe care nu o mai crezusem posibilă și care, după un timp, înceta la fel de brusc cum începuse. Și așa mai departe. Dar, ciudat, repetarea în trecut a acestor fluxuri și refluxuri nu era în stare să-mi diminueze resemnarea și să-mi dea certitudinea că ele se vor repeta și în viitor, așa cum oamenii primitivi nu erau în stare să deducă din repetarea anotimpurilor absurditatea spaimei care-i cuprindea iarna, la gândul că primăvara nu va mai reveni.

Era evident că depindeam de forțe pe care nu le puteam influența și, chiar dacă eram mândră că mă aleseseră ca subiect și ca materie primă pentru funcționarea minunatelor lor mecanisme, mă simțeam umilită. Și visam să devin scriitor. Căci, dacă a fi poet este un destin, un noroc sau o nenorocire

(care este deosebirea dintre *năzdrăvan* și *nezdravăn*?), a fi scriitor este o profesiune. A fi scriitor profesionist este o calificare, a fi poet profesionist este un nonsens. Iar pentru mine a fi scriitor profesionist înseamnă a te așeza la masa de scris, a scrie ore în șir până când simți că mâna care scrie și coloana vertebrală care te susține în scaun sunt prea oboseite pentru a se mai supune creierului din ce în ce mai efervescent. Și atunci te oprești și adormi, iar a doua zi dimineața te așezi cu ceașca enormă de cafea în fața paginilor, citești ultimele rânduri scrise în ajun și continui, conștient că totul depinde de voința și de puterea ta și că ești, fără nici o urmă de îndoială, singurul autor al paginilor tale.

Asta nu înseamnă că, devenind scriitor profesionist, am încetat să scriu versuri. Nici nu ar fi depins de mine. De mine a depins doar – pentru că orice scriitor profesionist își folosește în procesul scrisului întreaga experiență – să încerc să transfer în proză ceea ce am învățat din poezie: că importante nu sunt atât cuvintele, cât umbrele lor și că nu mai au umbră cuvintele care și-au vândut sufletul.

Poate că ar trebui să mai adaug doar că, după atâția ani în care nu scriu doar poezie și în pofida ecourilor critice favorabile de care s-au bucurat cărțile de proză, ca și numeroasele lor traduceri în alte limbi, aproape nimeni nu mă consideră prozator. Dincolo de o anumită frustrare, rămâne uimirea. Știam – și credeam că știu numai eu – că a fi poet și a fi scriitor sunt două noțiuni extrem de diferite, aproape opuse. Dar nu mă gândisem niciodată că, privite din afară, ele ar putea fi simțite ca incompatibile. Chiar dacă nu sunt un prozator care scrie și versuri, sunt cu siguranță un poet care scrie și proză, iar această proză are dreptul să fie înscrisă și să concureze cu șanse egale în toate competițiile prozei, ca și cum ar fi scrisă de cineva care este doar scriitor. Ceea ce nu se întâmplă.

Dar poate că, așa cum cineva condamnat pentru mai multe capete de acuzare trebuie să execute doar pedeapsa cea mai grea, mie mi se iau în seamă doar cele mai misterioase și mai greu explicabile dintre pagini. După cum poate că cei ce mă citesc simt că, dincolo de întâmplările, personajele, amintirile și obsesiile detaliate în povestirile mele, rămâne întotdeauna ceva de neformat, de nepovestit, ceva care poate fi însumat – chiar dacă neintenționat și poate arbitrar – poeziei. Ar fi cea mai frumoasă dintre posibilități, semnul că mai există oameni pentru care tot ce palpită, ca o neliniștitoare și invizibilă aureolă, deasupra lucrurilor este poezie. Așa cum există din păcate oameni – alții și infinit mai mulți – care, în fața a tot ce este fără sens, fără rost, fără interes și fără profit, exclamă disprețuitor „Asta-i poezie!“

CELE PATRU ANOTIMPURI
(1977)

IARNA
Capela cu fluturi

Mi-a lipsit întotdeauna ceea ce în mod curent se numește memorie, acea facultate de a înregistra fără discernământ totul, acea atenție continuă care face să-ți poți aminti peste zece ani fraza, banală, pe care colegul de masă a spus-o între felul întâi și felul al doilea. Nu sunt niciodată prezentă în întregime undeva și de aceea, chiar dacă pe loc sunt în stare să particip la o discuție ca și cum aş lua cu adevărat parte la ea, peste câteva ore nu mai sunt în stare să reproduc nimic, am nevoie de un efort chiar pentru a-mi aminti că a existat o discuție. Ceea ce rețin din întâmplări este un anumit sentiment dominant al lor, o anumită stare de spirit, o anumită culoare care nu este întotdeauna adaptată la real, nu se potrivește cu adevărat situației decât rar, atunci când subiectivitatea mea se suprapune întâmplător realității obiective. Și mai rețin amănunte absurd de disparate, atât de lipsite de semnificație și de legătură, încât unindu-le apoi, artificial, descopăr o imagine complet diferită de cea reală, neamintind-o uneori prin nimic. Țin minte întâlnirea cu cineva pentru că îmi amintesc cu precizie felul în care și-a trecut mâna prin păr după ce mi-a întins-o, mai mult, felul în care părul întârzia să se desfacă printre degetele lui, opunând o anume rezistență, poate murdar. Țin minte verile petrecute în copilărie la bunici, pentru că îmi amintesc în spatele magaziei de unelte o rudimentară și impunătoare mașină de dezghiocat porumb – atât de ruginită, încât, dacă o atingeai cu degetul, acesta rămânea

cărămiziu – păstrându-și, chiar și în poziția aceea caraghioasă în care era aruncată peste capra de tăiat lemne, o anumită prestanță jignită și un anume mister: nu înțelesesem niciodată cum reușea ea să elimine printr-un orificiu boabele și printr-altul cocenii, fără să se zăpăcească, supunându-se calmă rotirii uriașei manivele pe care eu nu reușeam s-o urnesc. Mai țin minte un papuc vechi al bunicului așezat sub piciorul șchiop al unei mese lipite de peretele grajdului pe care se tăiau frunze pentru rațe.

În felul acesta lumea prin care trec se strânge în mine, refractată până la nerecunoaștere, într-un album de imagini dispartate și stranii prin înțepenire și segmentare și într-un șir de stări sufletești care țin în mult mai mare măsură de mine decât de ea. Și totuși se întâmplă – e adevărat, rar – ca lumea să mi se descopere printr-o mișcare bruscă atât de epatantă, cu legi atât de conforme devenirilor mele, încât atenția mi se aprinde brusc, determinând o stare de intensă concentrare, o surescitare în timpul căreia înregistrez totul – fiecare gest, fiecare sunet, fiecare culoare – pentru totdeauna, fără cea mai mică șansă de a uita vreodată. În asemenea momente totul este atât de deosebit de ceea ce trăiesc și de felul cum trăiesc de obicei, încât mă gândesc cu spaimă că nici nu trăiesc decât în aceste rare explozii, că am trăit până acum pe pământ douăzeci sau treizeci de ore. Restul timpului l-am petrecut probabil dormind sau înălțată într-o păclă din care zăream din când în când printre pleoapele întredeschise un fragment de neînțeles. În mod firesc acest timp nu ar trebui să se adauge vârstei mele și, întrebată ce vârstă am, ar trebui să răspund – douăzeci sau treizeci de ore.

După-amiaza aceea nu părea să fie altfel decât atâtea altele. Deși era abia pe la începutul lui februarie, soarele ardea puternic, anormal și nesănătos. În casă caloriferele continuau să încălzească din plin, făcându-și dogmatic datoria hibernală, iar ferestrele nu puteau fi deschise din cauza miro-

sului înecăcios care pătrundea de afară inexplicabil și întotdeauna neprevăzut, apărând la cele mai diverse și iraționale ore.

Ca întotdeauna, apariția mirosului a fost semnalul și pretextul plecării de acasă. Desigur, ferestrele ar fi putut fi închise ermetic, aveam, perfecționat cu timpul, un întreg sistem de astupare impermeabilă a crăpăturilor și a găurilor de la cercevele, broaște, praguri, țâțâni, dar, ca întotdeauna, mai puternic decât sentimentul siguranței era neastâmpărul de a ieși cât mai repede din casă și din zona otrăvită, invazia olfactivă funcționând mereu ca un serios pretext de întrerupere a lucrului. De altfel, în mod ciudat, mirosul era mai slab afară decât înlăuntru; mai precis, înlăuntru fiind, îl bănuiai mult mai greu de suportat afară.

Am străbătut în fugă cele câteva zeci de metri până la pasaj trecând grăbită printre perechile care au transformat spațiul din jurul braseriei într-un loc, devenit tradițional, al întâlnirilor la care partenera poate fi așteptată calm, la adăpost de ploaie sau frig. Era cald, mai cald decât ar fi trebuit în această lună a anului, și paltoanele inutile atârnav pe umeri și pe lângă gâturile transpirate, desfăcute din fular, dând un aer deprimant adunării.

Când am ieșit din nou la suprafață mă simțeam eliberată nu numai de îngrămădeala subterană sau de miasma misterioasă a casei, ci și de ceva apăsător și mult mai greu de definit de care abia acum, scăpând, începeam să-mi dau seama. O senzație bruscă de libertate și bună dispoziție mă cuprinsese, euforia aceea jucăușă pe care ți-o dă lipsa de griji și care apare de predilecție tocmai atunci când, grijile îngrămădindu-se exasperant, subconștientul se revoltă acordându-și o nepermisă vacanță. La drept vorbind, cred că în clipa aceea a ieșirii din pasaj și a schimbării bruște de umoare am început să trăiesc cu acuitate, toate simțurile dându-mi de știre că sunt conștiințioase și că-și fac datoria cu plăcere. Trecând prin

fața stadionului neterminat, cu acel aer al său provizoriu, pe care îl va păstra probabil și după ce va fi de mult finit, cu acel ciudat zid în spate, semănând cu un fagure, am întâlnit un șoarece. Oricât ar părea de ridicol, spun *întâlnit* pentru că nu l-am privit în treacăt, ca pe un obiect, ci l-am întâlnit ca pe o ființă, încrucișându-ne privirile, cercetându-ne reciproc. L-am zărit pentru că mă privea, n-aș fi întors altfel capul, și avea un aer atât de comic revoltat, aproape arogant, încât m-am gândit o clipă să fac un *miau* prelung și amenințător. Am renunțat. Existența lui acolo pe treptele aleii principale era prea insolită și situația lui prea disperată pentru a-l mai pune la încercare. Am vrut să-l iau și să-l pun pe iarbă, unde s-ar fi descurcat cu siguranță mai ușor, și cred că mi-ar fi făcut plăcere atingerea blănii lui mătăsoase și calde, dar, prostia lui fiind mult mai mare decât bunătatea mea, mi-a scăpat intrând nebunește printre roțile unui autobuz. Ciudat, cât de exact țin minte totul. Țin minte că, fără să văd și fără să fie câtuși de puțin probabil, am avut siguranța că șoarecele nu fusese călcat de autobuz și nici de vreo altă mașină care trecea pe bulevard, că a ajuns pe cealaltă parte și, mai mult, că și-a găsit un adăpost, vreau să spun că am avut siguranța că buna mea dispoziție are un motiv în plus să continue.

Puține plăceri ating pentru mine intensitatea beatitudinii pe care mi-o dă hoinăreala, rătăcirea la întâmplare pe străzi fără nici un motiv și fără nici un rost într-un fel de sfidare a timpului care nu mă întinează trecând. Părăsesc bineînțeles bulevardul. Privesc clădirile pe lângă care trec cu o atenție amuzată, mă distrează cea mai extravagantă stucatură, mă încântă cea mai nevinovată cornișă. Nu știu dacă, trăind într-un oraș extraordinar de frumos, hoinăreala mi-ar face aceeași plăcere. Niște capodopere de arhitectură m-ar emoționa, m-ar obliga la seriozitate, m-ar face să lunec dincolo de privire, în contemplare. Ar înlocui gândurile mele rătăci-

toare cu ideile precise ale frumuseții lor. În timp ce casele astea, crescute la întâmplare, fără nici un plan precis și fără obișnuința disciplinei, aliniate cu aproximație, ascunse unele, sfoase, după copaci și altele îmbulzite cu impertinență în stradă, mă calmează, mă amuză, mă eliberează. Mă distrează mai ales acelea rotunde oarecum, cu câteva trepte și câteva coloane împodobite cu ghirlande și alte forme de ghips, vopsite în culori pastel, cu un aer boieresc și feciorelnic, semănând nemaipomenit cu torturile trase în marțipan. Sau cele cu numai două ferestre la drum, construite perpendicular pe linia străzii, deschizând nenumărate uși spre o curte lungă, pavată cu pietre de râu, printre care cresc vara portulace, și prezentând cu mândrie în dreptul gardului forjat o cișmea turnată maestru în tuci, adesea scoasă din uz. Sau cele, cu adevărat frumoase și impunătoare, care înalță deasupra pământului două caturi cu ferestre lungi și împărțite, cu o intrare largă, deschisă spre un peron acoperit de un vesel evantai lucrat în fier și sticlă, peron spre care înaintează în semicerc o elegantă alee ce-și așteaptă caleștile. La urma urmei, ce este plăcut la aceste case, bătrâne fără a fi mai vechi de un secol, este tocmai lipsa stilului și acceptarea lor de a dispărea treptat, absența, chiar în orgoliul lor, a dorinței de supraviețuire. Rigolele sunt străjuite de salcâmi – plantați probabil în linie sau, și mai curând, cruțați din marile grădini care împrejmuiiau cândva aceste conace cotropite de oraș –, ceea ce dă întregului decor un aer de decrepitudine firească, un sentiment nu al decadentei, ci al redispariției în natură. Îmi place, străbătându-l, să-mi închipui cartierul mai păraginit, lăsat în părăsire, năpădit de șopârle și buruieni, cu iarba crescând prin asfalt și șerpii încolăcindu-se pe după grilaje, îmi place să mi-l închipui cufundându-se treptat în pământ, mai întâi scările, apoi zidurile, apoi acoperișurile, până nu se vor mai vedea printre marile ierburi decât hornurile răzlețe, dispărând treptat așa cum dispăre pe mare o corabie,

lăsându-și catargul ca un ultim semn. Desigur, nici o casă nu dispărea pe marea ierbii așa cum îmi închipui eu, și de altfel, dacă vreuna dintre ele s-ar hotărî să se dărâme, i-ar lua locul în cel mai scurt timp un bloc pătrat, confort sporit, proprietate personală. Dar aceste imagini erbivore fac parte din plăcerea hoinărelilor mele, o plăcere, ca toate plăcerile, mai mult sau mai puțin ilicită.

De fapt, ceea ce mă farmecă este faptul că pot să mă ră-tăcesc aproape fără să vreau. Nici o stradă nefiind paralelă cu alta, nici o stradă nefiind perpendiculară pe alta, oricât de bine le-ai cunoaște, îți mai rămâne totuși șansa de a te zăpăci și de a te opri în cele din urmă într-un punct de unde nu mai știi care e direcția în care mergeai. Cum nu mergeam nicăieri, confuzia de fiecare dată nu putea decât să mă încânte, și mă cuprindea o adevărată euforie când descopeream că, închipuindu-mi că mă îndrept spre Târgul de Vite, ajunseseam în Grădina Fecioarei. De cele mai multe ori aici ajungeam. Un inexplicabil instinct, lipsit de intenții speciale, mă mâna de fiecare dată spre acel parc minuscul cuprins între o sală de teatru, un restaurant, o biserică de religie incertă și câteva case cu storurile veșnic trase. Există fără îndoială un anumit mister tocmai în componența atât de eterogenă a clădirilor care înconjurau cele câteva zeci de arbori străinii, cu trunchiurile albe asemeni mestecenilor, dar mai puternici decât ei, și rodind, oarecum nepotrivit, niște fructe rotunde, ca mingile de tenis, pe care le descopereai numai după căderea frunzelor, rămase atârnată în cozi subțiri, ca de ață și dând întregului ansamblu un aer ciudat de oriental; există fără îndoială un anumit mister chiar în numele nelegat de nici o legendă a locului, dar care ducea gândul la întâmplări romantice. Oricum, în pofida prezenței teatrului și restaurantului, locul era liniștit și taciturn, cuprins de mușenia clădirilor probabil nelocuite și a bisericii mereu închise și aparținând unui rit greu de precizat.

În după-amiaza aceea am făcut înconjurul parcului într-o dispoziție ghidușă – bucurându-mă că pământul dintre arbori mai păstrase zăpada, care acum strălucea exuberant sub soarele coborâtor. Lumina roșiatică se scurgea astfel pe decorul în întregime alb, îndulcindu-l, dându-i o neverosimilă tentă viorie. Ca de obicei, n-am întâlnit pe nimeni. Prin vitrina restaurantului se vedeau doar câteva fețe obosite de prânz, îmbătrânite de mâncare. Culesesem, nu-mi mai aduc aminte de unde, o bucată de lemn, un fragment de creangă uscată pe care mă amuza s-o târăsc de-a lungul grilajelor pe care le depășeam ascultând sunetul sec pe care lemnul lovind fierul îl scotea, un fel de ritm adânc și imprevizibil acordându-se perfect ritmului meu interior, dându-mi o grozavă senzație de libertate.

De fapt, era o libertate de care începeam să mă plictisesc. Mi se păruse că ceva avea să se întâmple. Dar soarele scădea, umbrele copacilor pe zăpadă se conturau tot mai aspru și, fără să înțeleg de ce, simțeam cum mi se face urât descoperindu-mă singură cu ridicola mea bucurie fără motiv. Treceam tocmai pe lângă grilajul bisericii, mai geometric decât celelalte și scoțând sunete mai joase, mai grave, aproape amenințătoare, și mă hotărâsem să mă întorc spre casă, când, atinsă de mișcarea mecanică a crengii mele, portița grilajului a pornit să scârțâie subțire și neajutorat, învârtindu-se lent din țâțâni. Am intrat aproape fără să vreau. Faptul că acel gard de fier, care părea făcut de la început fără poartă – atât de definitiv închisă părea de decenii broasca mare cu mecanismul încremenit de rugină –, se deschidea era atât de extraordinar și senzațional prin el însuși, încât am pășit în minuscula curte fără să mă mai gândesc, iar când, împingând ușor portalul propriu-zis al bisericii, acesta a lunecat încet într-o parte, nu m-am mai mirat și am pășit înlăuntru normal, fără emoție, chiar cu senzația că sunt așteptată.

În biserică ninge. O clipă nu mi s-a părut nimic extraordinar în asta, ba chiar m-am bucurat, bucuria aceea care mă cuprinde automat, indiferent de circumstanțele mele sufletești în fața ninsorii, apoi însă nu m-am putut împiedica să mă mir că într-o clădire cu un aspect atât de intact ca această biserică – de un stil arhitectural straniu și în orice caz necunoscut – poate să ningă atât de nestânjenit, atât de fericit. Au trebuit să treacă mai multe secunde până să-mi aduc aminte că afară nu ninge, că deci tavanul nu e stricat, dar că, în schimb, mă aflu într-una dintre acele situații extraordinare care mi se vor imprima pentru totdeauna în creier cu cele mai mici amănunte, obsedându-mă și împiedicându-mă să le înțeleg vreodată. N-aș putea spune că mi s-a făcut frică. Niciodată nu am avut o prea mare simpatie pentru logică, încât absența ei nu era de natură să mă înspăimânte. Dacă mă incita ceva, dacă mă irita chiar, era o anume nesigurantă, senzația că această ninsoare nu se produce pentru mine, ci există pur și simplu, cădea și înainte de a fi intrat eu în biserică, cine știe de când, poate dintotdeauna. Vreau să spun că, dacă aș fi simțit că această minune se petrece pentru mine, pentru plăcerea și convertirea mea, totul mi s-ar fi părut minunat și, într-un fel, normal. Dar simțeam că nu, că ea exista în sine, că nu urmărea să minuneze pe nimeni, că se desfășura pur și simplu și această independență, această existență care își era suficientă sieși și în același timp călca fără nici un scrupul cele mai elementare legi ale naturii, mi se părea monstruoasă și mă umplea de enervare, de revoltă. Totuși nu putea ninge de prea mult timp (pe jos era un strat subțire, aproape transparent, de zăpadă) și descoperirea mă calmă oarecum făcându-mă să mă întreb dacă nu cumva impresia mea era falsă, dacă nu cumva, totuși, ninsoarea începuse odată cu intrarea mea.

Încăperea întunecoasă în pofida vitraliilor prelungi, pe care se desenaseră figuri și scene de neînțeles și totuși conținând

evident un sens al lor, ascuns, era mult mai mică decât și-o imaginați privind din afară clădirea. Era de fapt mai curând o capelă decât o biserică propriu-zisă, o capelă formată dintr-o singură navă centrală, prelungă și destul de joasă, cu marginile rotunjite, poate de obscuritate, în orice caz fără acel aer rigid pe care îl dădeau muchiile evidente și formele pătrate înfățișării exterioare a edificiului. Ceea ce mi-a atras atenția de la început a fost în fundul încăperii ceva ce se-măna cu o catapeteasmă și m-am mirat pentru că nu putea fi vorba de o capelă de cult ortodox, ciudatele desene ale vitraliilor și formele necunoscute ale pereților o dovedeau cu prisosință. Și totuși, acolo în fund zăream, prin ninsoare și prin întunericul care se îngroșa, un perete colorat, și poate sclipitor, un altar împodobit poate cu argint și icoane. Am înaintat câțiva pași ca să văd mai bine, dar m-am oprit oarecum descumpănită; din cauza ninsorii, probabil, și a întunericului variabil, am avut senzația, mai curând am simțit decât am văzut, că altarul nu este nemișcat, că suprafața lui e străbătută de lente valuri de mișcare. Mai mult nu-mi puteam da seama, dar simțeam, cu un început de spaimă, că drumul spre mister abia a început. Mi-am deschis geanta pe pipăite, cotrobăind după cutia de chibrituri și fiind aproape sigură că iar am împrumutat-o cuiva care a uitat să mi-o restituie. Spre bucuria și surprinderea mea însă, cutia de chibrituri exista, am scos-o grăbită și în clipa aceea m-a străbătut, o fracțiune de secundă, gândul că poate ar fi mai bine să renunț, să mă întorc și să ies, dar, în timp ce gândeam asta, știam că nu voi face așa, oricât de bine ar fi, că, de altfel, nici nu mai depindea de mine s-o fac, și gândul precaut n-a reușit decât să-mi încetinească mișcările, dându-le o cadență oarecum rituală: am scos cu o anumită emoție un chibrit din cutie, am închis cutia la loc cu grijă, i-am pipăit muchiile zgrunțuroase, am fixat capătul cu fosfor al bățului pe una dintre ele, am așteptat încă o ultimă, infinitezimală fracțiune de clipă și am tras.

Cuprins

<i>Poezie și proză. În loc de prefață</i>	5
---	---

CELE PATRU ANOTIMPURI (1977)

Iarna	
<i>Capela cu fluturi</i>	13
Primăvara	
<i>Dragi sperietori</i>	38
Vara	
<i>Orașul topit</i>	71
Toamna	
<i>Amintiri din copilărie</i>	92

PROIECTE DE TRECUT (1982)

<i>O rană schematică</i>	127
<i>Zburătoare de consum</i>	132
<i>La țară</i>	157
<i>Reportaj</i>	184
<i>Cel visat</i>	212
<i>Proiecte de trecut</i>	223
<i>Gimnastica de seară</i>	264
<i>Imitație de coșmar</i>	273
<i>Lecția de teatru</i>	281

<i>Rochia de înger</i>	304
<i>Biserica fantomă</i>	314

DIN POVEȘTI DE DRAGOSTE
LA PRIMA VEDERE (2008)
ȘI
CARTEA SIMȚURILOR (2015)

<i>Misiune imposibilă</i> (2008).....	345
<i>Ieșirea</i> (2015)	359